

Република Србија
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
3 Уж број 35/2024
Дана 17.06.2024. године
Савска 17а
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Константина Митић-Врањкића, председника већа, Јасмине Вуковљак Јовановић и Милене Васић Пејчић, чланова већа, са судијским помоћником Нађом Поповић Џанић, као записничарем, одлучујући о жалби Коалиције Бирамо Нови Београд подносиоца проглашене изборне листе Бирамо Нови Београд – Јелена Јеринић – Ивана Роквић (Зелено-леви фронт, Не давимо Београд, Народни покрет Србије, Демократска странка, Еколошки устанак – Ћута, Покрет слободних грађана, Ново лице Србије), поднетој преко овлашћених заступника Ј.Ј. и И.Р., изјављеној против решења Изборне комисије градске општине Нови Београд број 013-1/2024-169 од 11.06.2024. године, у предмету заштите изборног права, у нејавној седници већа, одржаној дана 17.06.2024. године у 11.00 часова, донео је

ПРЕСУДУ

Жалба се **ОДБИЈА**.

Образложење

Решењем Изборне комисије градске општине Нови Београд број 013-1/2024-169 од 11.06.2024. године, објављеним на веб-презентацији Републичке изборне комисије дана 11.06.2024. године у 14.49 часова, одбијен је приговор поднет због пропуштања да се предузме радња у спровођењу избора од стране Изборне комисије Градске општине Нови Београд, који су поднела овлашћена лица подносиоца проглашене изборне листе Бирамо Нови Београд - Јелена Јеринић - Ивана Роквић (Зелено-леви фронт, Не давимо Београд, Народни покрет Србије, Демократска странка, Еколошки устанак - Ћута, Покрет слободних грађана, Ново лице Србије), кандидата за одборнике Скупштине градске општине Нови Београд, као неоснован.

Против наведеног решења, Коалиција Бирамо Нови Београд, као подносилац проглашене изборне листе Бирамо Нови Београд је дана 14.06.2024. године у 8.40

часова овом суду изјавила жалбу преко овлашћених заступника, наводећи да у побијаном решењу нису правилно примењени члан 54 Закона о избору народних посланика и Упутство за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике („Службени гласник РС”, број 91/23), због чега је предложено да Виши суд у Београду поништи побијано решење и реши изборну ствар мериторно тако што ће одобрити делотворан увид у изборни материјал у складу са Законом и Упутством, према Захтеву жалиоца од 04.06.2024. године и прецизирању његових овлашћених лица. Према наводима жалбе, подносилац проглашене изборне листе је 04.06.2024. године у 12.30 часова, Изборној комисији ГО Нови Београд поднео Захтев за увид у изборни материјал на основу члана 54 Закона о избору народних посланика и Упутства који се примењују сходно одредбама члана 8 став 1 и 25 став 4 Закона о локалним изборима. Захтевом је тражен увид у целокупан изборни материјал са преко 60 бирачких места. Изборна комисија је обавестила подносиоца захтева да је увид омогућен, али је заказан тек за 07.06.2024. године у периоду од 17:00 до 24:00 часова. Против обавештења о заказивању увида није могуће уложити правно средство, те жалилац није имао начин да утиче на то да се увид закаже у ранијем термину. Током увида су лица овлашћена за остваривање права на увид од стране жалиоца фактички и правно опструисана у спровођењу увида. Фактичка опструкција је спроведена тако што је почетак увида заказан пред сам истек рока (7 сати пред истек), што није довољно за обим захтеваног увида, иако је захтев достављен Комисији пуна 3 дана раније. Почетак увида је каснио више од 30 минута, иако су овлашћена лица била испред зграде Општине Нови Београд пре заказаног времена. У просторији намењеној за увид (сала бр. 1 ГО Нови Београд) клима је била искључена, а даљински управљач за климу склоњен, као и апарати за воду који се иначе налазе у просторији, па су температура и влажност у просторији били неподношљиви. Правна опструкција се огледала кроз то што увидом није руководила секретар комисије, иако је била присутна, већ је све одлуке доносила председница Изборне комисије, Нада Симић. Чињеница која се наводи у образложењу побијаног решења (последњи пасус на страни 1 решења) да су се представници Коалиције све време обраћали директно секретару (јер су инсистирали да се увид спроводи у складу са законом и Упутством) не утиче на тврдњу да је све одлуке у вези са увидом доносила и саопштавала председница Изборне комисије, а да је секретарка углавном ћутала, или није одговарала на директно постављана питања, а што је супротно одредби члана 11 став 1 Упутства. Прва врећа за увид, са бирачког места бр. 1, унета је у просторију око 40 минута након што је увид заказан. Иако је подносилац обезбедио довољан број лица да се обавља увид у изборни материјал са више бирачких места истовремено, а у сваком тренутку је било присутно најмање 5 чланова Изборне комисије и више службених лица општине, председница је одбила да омогући истовремени увид у изборни материјал са више бирачких места, иако је то према мишљењу жалиоца било могуће и фактички и правно, у складу са чланом 11 став 3 Упутства. Жалилац сматра да, уколико је било могуће истовремено поступати по више захтева (паралелно се одвијао комисијски увид у материјал са бирачког места 46), а било је довољно простора, није било законског основа да се онемогући захтевани начин увида. Након што су овлашћена лица подносиоца захтева обавестила представнике Комисије да су завршили увид у тражени изборни материјал са бирачког места бр. 1 (Записник о раду бирачког одбора, неважеће листиће, потврде о гласању ван бирачког места и важеће листиће који су приписани изборнима листама број 1 и 3) и позвали секретара Комисије да им се достави изборни материјал са више бирачких места одједном, представници Комисије су наставили да врше увид у изборни

материјал који се налазио у врећи са првог бирачког места, без учешћа овлашћених лица подносиоца захтева који су их више пута позвали да заврше са увидом. Тада су овлашћена лица подносиоца захтева поновила захтев да им се достави изборни материјал са више бирачких места истовремено, инсистирајући да се изнесе изборни материјал са бирачког места 132, као и да им се не доставља изборни материјал са првог следећег бирачког места по реду, бр. 2, али је након више од десет минута чекања, изнета врећа са бирачког места бр. 2. Председница Изборне комисије саопштила је присутним овлашћеним лицима да се увид може вршити искључиво бирачко место по бирачко место, оним редоследом којим су бирачка места побројана у Захтеву, као и да се увид мора вршити у целокупан изборни материјал и то до 24.00 часа. Такође им је саопштено да Комисија неће обезбедити већи број чланова и службених лица општинске управе за контролу увида, да не пристаје да се Захтев за увид измени делимичним смањењем обима увида (одустајањем у односу на поједина бирачка места или у односу на делове изборног материјала), као и да неће омогућити увид након 24:00 часова, иако је евидентно да темпом који је наметнут са њене стране није могуће извршити увид у преко 60 бирачких места у тако кратком периоду. У складу са чланом 54 Закона о избору народних посланика и Упутством, подносилац проглашене изборне листе има право да изврши увид у целокупан изборни материјал, али то не значи да има обавезу да изврши увид у целокупан изборни материјал, већ је у недостатку изричитих процесних правила, сходно правном начелу "ко може више, може и мање", подносилац имао право да се уздржи од увида у део или целокупан изборни материјал са једног или више бирачких места и када је то првобитно захтевао. Због наведеног, жалилац сматра да нема дилеме да је извршена правна опструкција увида по Захтеву од 04.06.2024. године и то од стране председнице Изборне комисије која нема овлашћења да одлучује о спровођењу увида. У образложењу побијаног решења наводи се да је увид заказан тек пред истек рока у складу са током увида изборног материјала од стране осталих подносилаца захтева, што не представља законску категорију, а свака изборна комисија је дужна да обезбеди довољно времена и одговарајуће услове за увид у оквиру законског рока и да омогући свим подносиоцима захтева да увид изврше. Нису прописана никаква правна, ни фактичка, ограничења за подносиоце захтева за увид, па се околност да су вршени други увиди не може користити као оправдање за заказивање увида пред истек рока. Ако Изборна комисија тврди да нису постојали људски или просторни капацитети да се на све захтеве благовремено и у складу са прописима одговори, то је требало да документује на неки начин, с тим што жалилац сматра да то није могло бити могуће, јер ГО Нови Београд поред сале бр. 1 (која омогућава истовремен увид у више од 5 бирачких места) има на располагању и друге просторије и преко 150 запослених службеника, од којих свако може да надгледа спровођење увида. Даље је наведено да су нетачни наводи из образложења побијаног решења да су овлашћена лица Коалиције ударала о сто и била пренеражена и груба, већ је повишен тон у расправи дошао првенствено од члана Изборне комисије који је био присутан на увиду у материјал са бирачког места 46, који се представио као представник Социјалистичке партије Србије. Недопустиво је да се у образложењу решења уместо правних аргумената налазе оцене и утисци већине у Изборној комисији о томе шта су осећала или мислила овлашћена лица Коалиције. У решењу Изборна комисија не даје никакав доказ за своју паушалну тврдњу да је намера овлашћених лица Коалиције била да направе гужву и пометњу и угрозе изборни материјал. Потпуно је погрешна тврдња из образложења да Коалиција за даљи увид није имала интерес, јер се у другом делу образложења управо наводи да су овлашћена лица Коалиције све време

инсистирала на увиду, на начин који би једино могао да омогући делотворну контролу изборног материјала до истека законског рока (у 24.00 у петак, 7. јуна 2024. године). Позивање полиције од стране председнице Изборне комисије очигледно је имало за циљ застрашивање присутних овлашћених лица Коалиције, а полицијски службеници који су се појавили на лицу места и сами су изјавили да им није јасно због чега су позвани и да нису приметили ништа што би оправдавало њихову интервенцију. Коначно, у сали је све време било присутно неколико лица од главе до пете обучених у црно, који очигледно нису били нити чланови Изборне комисије, нити службена лица запослена у Општинској управи. Очигледно је да је њихово присуство такође имало за циљ застрашивање овлашћених лица Коалиције. Због свега наведеног, подносилац сматра да постоји основ да Виши суд усвоји жалбу, поништи решење Изборне комисије због погрешне примене материјалног права и одобри делотворан увид у изборни материјал у складу са Законом и Упутством у свему према Захтеву овде жалиоца.

Изборна комисија Градске општине Нови Београд је дана 14.06.2024. године у 21.10 часова доставила Вишем суду у Београду одговор на жалбу, решење изборне комисије ГО Нови Београд бр. 013-1/2024 од 11.06.2024. године, записник са седнице изборне комисије ГО Нови Београд одржане дана 11.06.2024. године, приговор овлашћеног лица подносиоца проглашене листе Бирамо Нови Београд – Јелена Јеринић – Ивана Роквић (Зелено-леви фронт, Не давимо Београд, Народни покрет Србије, Демократска странка, Еколошки устанак – Ћута, Покрет слободних грађана, Ново лице Србије) број 013-1/2024-164 од 10.06.2024. године, захтев за увид у изборни материјал број 013-1/2024-81 од 04.06.2024. године, два обавештења број 013-1/2024-85 од 05.06.2024. године и 07.06.2024.године са доказима о слању електронском поштом, записник о комисијској контроли записника о раду за БМ 1 од 07.06.2024. године, службену белешку од 07.06.2024. године.

У одговору на жалбу Изборна комисија Градске општине Нови Београд поновила је разлоге наведене у образложењу ожалбеног решења, наводећи да је 04.6.2024. године Изборна комисија ГО Нови Београд примила захтев овлашћеног лица подносиоца проглашене изборне листе Бирамо Нови Београд, за увид у целокупни изборни материјал за 64 бирачких места на територији Градске општине Нови Београд. Тим захтевом је најављено да ће овлашћена лица Коалиције вршити увид 04.06.2024. године са почетком у 17,00 часова. С обзиром да је Изборна комисија Градске општине Нови Београд пре захтева за увид жалиоца већ примила три захтева за увид, што по узорку, што у комплетан изборни материјал, у складу са одредбом члана 11 став 1 Упутства за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике, поступала је и заказивала увиде у изборни материјал редоследом којим су поднети. Увид у целокупни изборни материјал за 64 бирачких места на територији Градске општине Нови Београд по захтеву жалиоца био је заказан за 07.06.2024. године у периоду од 17.00 до 20.00 часова, а затим дописом продужен до 24.00 часова, у складу са током увида изборног материјала од стране осталих подносилаца захтева, о чему је достављено обавештење електронском поштом 05.06.2024. године у 12.44 часова и 07.06.2024. године у 00.07 часова. Овлашћена лица подносиоца захтева за увид приступила су у службене просторије Изборне комисије Градске општине Нови Београд у 17.00 часова, када их је секретар Изборне комисије обавестила да употреба мобилних телефона није дозвољена, а такође су потписали изјаве да ће поштовати забрану из члана 7 став 4 Упутства за остваривање права на

увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике. Међутим, овлашћена лица подносиоца захтева, приликом уласка у салу нису оставили мобилне телефоне, већ су исте користили и тек је на други позив секретара део њих оставио телефоне, а други су наставили да их користе. Након више позива од стране секретара да се почне са увидом, представници Коалиције су се на изузетно груб и непримерен начин обраћали секретару инсистирајући да се отвори пет пунктова за увид у материјал да би се завршило са увидом, наводећи да сада они мењају свој захтев и да не желе више увид у материјал са бирачких места која су тражили и по том редоследу, већ сада мењају све и траже из једне вреће неважеће листиће, из друге потврде о гласању ван бирачког места. Иако им је од стране секретара и запослених у општинској управи речено да се мора поступати по захтеву Коалиције и редоследу из истог, група која је представљала ту коалицију је почела да удара о сто иза кога је стајала секретар Комисије и више запослених у општинској управи, као и председница Комисије, будући да се на том столу налазио комплетан изборни материјал са бирачког места број 1. Након више од 40 минута почело се са увидом у изборни материјал са бирачког места број 1, оно што је затечено када је исти отворен и пребројан пренерозило је групу која је представљала Коалицију и како нису били задовољни оним што су затекли у материјалу, почели су да бивају још грубљи и понашање је претило да измакне контроли и да се угрози изборни материјал, па је тада председница Изборне комисије позвала полицију како би се умирила ситуација у сали у којој се вршио увид. Након увида у изборни материјал са бирачког места 1 и позива овлашћених лица да се достави изборни материјал са више бирачких места одједном, а посебно инсистирајући да се тиме обухвати изборни материјал са бирачког места 132, као и да им се не доставља изборни материјал са првог следећег бирачког места, председница Изборне комисије је саопштила да се увид може вршити за бирачко место по бирачко место и то редоследом којим су бирачка места побројана у Захтеву, овлашћена лица су одустала од даљег увида, али тек након више од сат времена чекања да Коалиција настави са увидом у изборни материјал по свом захтеву. Напоменули су да су представници Коалиције уредно потписали Записник о увиду у изборни материјал за бирачко место број 1, док за даљи увид нису имали интерес, већ је више него очигледно било да само желе да направе гужву и пометњу и угрозе изборни материјал, што ни у једном случају председница и секретар Изборне комисије нису дозволили. Истакли су да је захтев за увид жалиоца примљен четврти по реду за увид и да је до тада све ишло глатко и у складу са законом, да није било примедби од стране представника осталих листа на увид у изборни материјал. Након што је донет целокупан изборни материјал за бирачко место број 2 и одбијања секретара Изборне комисије да се увид настави искључиво под условима које су они изнели, овлашћена лица Коалиције су демонстративно напустила службени простор, а о целокупном дешавању сачињена је службена белешка. Одредбом члана 11 став 3 Упутства за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике одређено је да ако просторно-технички услови то дозвољавају, може се истовремено поступати по више уредних и благовремених захтева, али је то само могућност, а не обавеза. Секретар Изборне комисије је начин увида у целокупни изборни материјал одредила сходно процени ситуације и целокупној атмосфери која је постојала, како би спречила да се неким поступком уништи или оштети било који документ о гласању, а што је предвиђено и као кривично дело. Изборна комисија је комплетну процедуру поводом захтева жалиоца за увид у целокупни изборни материјал спровела у складу са законом и Упутством за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне

посланике и председника Републике. Како је рок за увид у изборни материјал истекао 07.06.2024. године у 00.00 часова, неосновани су жалбени наводи да Изборна комисија ГО Нови Београд треба да омогући делотворан увид у изборни материјал у складу са Законом и Упутством, посебно из разлога што им је био омогућен увид у изборни материјал 07.06.2024. године до 00.00 часова, али су овлашћена лица овде жалиоца самоиницијативно одустала од увида пре протека законског рока за увид. На основу наведеног, предложили су да Виши суд у Београду одбије жалбу као неосновану.

Испитујући законитост оспореног решења, на основу овлашћења из одредбе члана 86 Закона о локалним изборима (“Службени гласник РС”, бр. 14/22) Виши суд у Београду је оценио да је жалба благовремена, допуштена и изјављена од овлашћеног лица, те је оценом жалбених навода, одговора на жалбу и списка предмета оценио да жалба није основана.

Према образложењу побијаног решења, дана 04.06.2024. године Изборна комисија ГО Нови Београд примила је захтев овлашћеног лица подносиоца проглашене изборне листе Бирамо Нови Београд за увид у целокупни изборни материјал за 64 бирачких места на територији Градске општине Нови Београд којим су најавили да ће њихова овлашћена лица увид у материјал вршити истог дана са почетком у 17.00 часова. Изборна комисија је у складу са чланом 11 став 1 Упутства за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике заказивала увиде у изборни материјал редом којим су поднети захтеви, па је увид Коалције Бирамо Нови Београд заказан за 07.06.2024. године у периоду од 17.00-24.00 часова, у складу са током увида изборног материјала од стране осталих подносилаца захтева, о чему је достављено обавештење електронском поштом дана 05.06.2024. године у 12.44 часова. Овлашћена лица подносиоца захтева за увид приступила су у службене просторије Изборне комисије Градске општине Нови Београд у 17.00 часова. Секретар Изборне комисије их је обавестила да употреба мобилних телефона није дозвољена, а такође су потписали изјаве да ће поштовати забрану из члана 7. став 4. Упутства за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике, међутим приликом уласка у салу за увид нису оставили мобилне телефоне већ су исте користили, а тек су на други позив секретара део њих оставили док су други и даље наставили да користе мобилне телефоне. Након извршеног увида у целокупни изборни материјал са бирачког места број 1 (у складу са Захтевом који су поднели), наставили су да агресивним понашањем инсистирајући да се увид врши искључиво под њиховим условима, вређали су и провоцирали присутна службена лица запослена у Управи ГО Нови Београд. На позив председнице Изборне комисије, приступила су и службена лица Полицијске станице Нови Београд. Процена ситуације је била да се у циљу очувања безбедности изборног материјала, увид врши тако што ће се доносити изборни материјал за једно по једно бирачко место. Након што је донет целокупан изборни материјал за бирачко место број 2, и одбијања секретара Изборне комисије да се увид настави искључиво под условима које су они изнели, овлашћена лица су демонстративно напустила службени простор, а о целокупном дешавању сачињена је службена белешка. Иако је одредбом члана 11 став 3 Упутства за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике одређено да ако просторно-технички услови то дозвољавају, може се истовремено поступати по више уредних и благовремених захтева, наведено представља само могућност, а не обавезу. Секретар Изборне комисије

је начин увида у целокупни изборни материјал одредила сходно процени ситуације и целокупној атмосфери која је постојала, посебно имајући у виду да спречи да се било каквим поступком уништи или оштети било који документ о гласању, а што је предвиђено и као кривично дело. На основу констатованог правног и утврђеног чињеничног стања, а поводом навода из приговора, Изборна комисија је закључила да је процедура поводом захтева за увид у целокупни изборни материјал спроведена у складу са законом и Упутством за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике, и да није учињена неправилност која би била основ за усвајање приговора. Како је рок за увид у изборни материјал истекао 07.06.2024. године у 00,00 часова, Изборна комисија је приликом доношења побијаног решења оценила да је неоснован захтев из приговора да Изборна комисија Градске општине Нови Београд омогући делотворан увид у изборни материјал у складу са Законом и Упутством у свему према Захтеву од 04.06.2024. године и прецизирању овлашћених лица Коалиције.

Из списка предмета произилази да је жалилац дана 10.06.2024. године у 14.56 часова Изборној комисији Градске општине Нови Београд изјавио приговор због пропуштања да омогући делотворан увид у изборни материјал овлашћеним лицима подносиоца по Захтеву од 04.06.2024. године у складу са Упутством за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике (“Сл. Гласник РС” број 91/23). Предложио је да Изборна комисија ГО Нови Београд омогући делотворан увид у изборни материјал у складу са Законом и Упутством, у свему према Захтеву од 04.06.2024. године и прецизирању овлашћених лица Коалиције. Захтев за увид у изборни материјал за изборе за одборнике Скупштине Општине Нови Београд одржаних 2. јуна 2024. године, поднет је 04.06.2024. године од стране од стране овлашћених лица подносиоца изборне листе Коалиција Бирамо Нови Београд, у коме је тражен увид у целокупан изборни материјал на укупно 64 бирачка места (и то за места 1, 2, 4, 5, 8, 11,12,13,14,15,17,18,20,22,23,25,26,28,36,41, 43,46,48,49,50,53,55,56,57,70,88,89,90,93,95,99,103,106,107,108,110,111,112,113,114,115, 118,119,123,129,130,131,132,133,136,137,138,140,141,142,143,146,147,149), а за увид је овлашћено 17 лица, са свим подацима означеним у члану 9 став 1 Упутства. Имејлом од 05.06.2024. године у 12.44 часова Изборна комисија је обавестила представнике Колације да је увид по њиховом захтеву заказан за 07.06.2024. године у периоду од 17 до 20 часова, а имејлом од 07.06.2024. године у 00.07 часова, тај рок је продужен до поноћи. О извршеном увиду у комплетан изборни материјал са бирачког места број 1 сачињен је Записник о комисијској контроли Записника о раду бирачког одбора на спровођењу гласања на изборима за одборнике скупштине ГО Нови Београд, потписан од стране три представника Изборне комисије и три представника Коалиције подносиоца жалбе. По прекиду увида, сачињен је писани извештај, назван службена белешка, од стране овлашћеног представника Коалиције Бирамо Нови Београд Владимира Драгаша, који је навео да су овлашћена лица испред подносиоца изборне листе Коалиција Бирамо Нови Београд, након што су обавештена да не могу да изврше увид у бирачки материјал за који је приликом увида прецизирано да им буде изнет, престала са увидом по захтеву који је поднет дана 04.06.2024. године, а по ком је увид заказан за 07.06.2024. године у 17 часова; да је у протеклих 2 часа и 15 минута омогућен увид у само 2 од 66 бирачких места за која је увид тражен; да сматрају да Управа Градске општине Нови Београд није обезбедила ни време, ни услове, ни довољан број људи (службених лица), да се поступи по захтеву од 04.06.2024. године,

па обзиром на изнето прекидају увид. У наставку су председница и секретар Комисије, написале да је Изборна комисија омогућила увид у изборни материјал Коалицији Бирамо Нови Београд; да су се одмах по уласку у простор у коме је предвиђен увид понашали непримерено постављајући своје услове око организације увида у материјал, наводећи да ако исти не буде вршен на начин како то захтевају да ће напустити увид; да су тражили да у исто време буде 5 пунктова за увид; да је Комисија остала при свом ставу да ће поступати по Захтеву те Коалиције као што су и преходних дана вршили увид са представницима осталих странака; да је извршен увид у прву врећу са бирачког места бр. 1, о чему је сачињен записник; да су након тога представници Коалиције демонстративно изашли јер су тражили да им се увид омогући искључиво по њиховим условима, да су вређали и провоцирали чланове комисије и донели су папир који није био потписан на коме су вређали и провоцирали; да су добили комплетан материјал коме нису хтели даље да приступе; да је Изборна комисија све време поступала по Закону; да када су видели да је материјал са бирачког места бр. 1 уредан и исправан почели су да врше притисак и клевету; те да је приступила полиција по позиву председнице Наде Симић.

Одредбом члана 8 став 1 Закона о локалним изборима прописано је да се одредбе закона којим се уређује избор народних посланика сходно се примењују и на локалне изборе у питањима која овим законом нису посебно уређена, док је ставом 3 истог члана прописано да одредбе закона којим се уређује управни спор сходно се примењују на одлучивање о жалби на решење изборне комисије којим је одлучено о приговору и о жалби на одлуку скупштине јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: скупштина).

Одредбом члана 54 Закона о избору народних посланика прописано је да представник подносиоца проглашене изборне листе и кандидат за народног посланика имају право да у року од пет дана од дана гласања изврше увид у изборни материјал у службеним просторијама локалне изборне комисије, укључујући изводе из бирачког списка, записнике о раду бирачких одбора и гласачке листиће (ст. 1). Када се врши увид у изборни материјал, забрањено је да се снимају, фотографишу и бележе подаци о бирачима из извода из бирачког списка, као и да се копирају изводи из бирачког списка (ст. 3). Републичка изборна комисија ближе прописује начин остваривања права на увид у изборни материјал (ст. 4). Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе и кандидата за народног посланика примењују се и на захтеве за увид у изборни материјал по основу других закона, као и на захтеве за увид у изборни материјал у складу са одредбама овог закона које уређују контролу записника о раду бирачког одбора коју врше чланови Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије и контролу записника о раду бирачког одбора по узорку (ст. 5).

Упутством за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике ("Сл. гласник РС", број 91 од 25. октобра 2023. године) прописано је:

Овим упутством ближе се прописује начин остваривања права на увид у изборни материјал у поступку спровођења избора за народне посланике, односно избора за председника Републике (члан 1).

Право на увид у изборни материјал у складу са одредбама закона којим се уређује избор народних посланика, односно председника Републике има: подносилац проглашене изборне листе кандидата за народне посланике (у даљем тексту: подносилац изборне листе); предлагач проглашеног кандидата за председника Републике; кандидат за народног посланика; кандидат за председника Републике; члан и заменик члана Републичке изборне комисије; члан и заменик члана локалне изборне комисије (члан 2).

Када се врши увид у изборни материјал пре гласања, изричито је забрањено: снимање или фотографисање изборног материјала; копирање изборног материјала; бележење података о личности садржаних у изборном материјалу; писање по изборном материјалу; неправилно руковање изборним материјалом које за последицу може имати његово оштећење или уништење (члан 4 став 7).

Подносилац изборне листе, односно предлагач проглашеног кандидата за председника Републике, као и кандидат за народног посланика, односно кандидат за председника Републике имају право да у року од пет дана од дана гласања изврше увид у изборни материјал, укључујући изводе из бирачког списка, записнике о раду бирачких одбора и гласачке листиће. (став 1) Захтев из става 1. овог члана подноси овлашћено лице подносиоца изборне листе, односно предлагача проглашеног кандидата за председника Републике, или лице које он за то овласти (члан 8 став 2).

Захтев за увид у изборни материјал након гласања мора да садржи: назив подносиоца изборне листе, односно предлагача проглашеног кандидата за председника Републике у чије име се подноси захтев, податке о лицу које се овлашћује да изврши увид (име и презиме, јединствени матични број грађана, место и адресу пребивалишта, контакт телефон и адресу за пријем електронске поште), назив општине/града односно назив стране државе и број бирачког места са којег подносилац захтева жели да изврши увид у изборни материјал и потпис подносиоца захтева (члан 9 став 1).

Захтев за увид у изборни материјал након гласања се подноси у писменој форми, предајом на писарници локалне изборне комисије (члан 10 став 1).

О поступању по поднетим захтевима за увид у изборни материјал након гласања стара се секретар локалне изборне комисије, односно секретар Комисије, уколико се захтев односи на бирачка места у иностранству. (став 1) По уредним и благовременим захтевима се поступа редом којим су поднети. (став 2) Ако просторно-технички услови то дозвољавају, може се истовремено поступати по више уредних и благовремених захтева. (став 3) Уколико благовремено поднети захтев за увид у изборни материјал након гласања садржи све податке наведене у члану 9. овог упутства, секретар локалне изборне комисије односно секретар Комисије, без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од пријема захтева, обавештава подносиоца захтева када ће моћи да се изврши увид у изборни материјал (члан 11 став 4).

Увид у изборни материјал након гласања врши се искључиво у присуству лица запосленог у општинској/градској управи које одреди секретар локалне изборне комисије, односно лица запосленог у Служби Народне скупштине којег одреди секретар Комисије (у даљем тексту: службено лице). (став 1) Лице које врши увид у изборни материјал након гласања дужно је да се приликом увида у потпуности придржава упутстава службеног лица. (став 2) Приликом увида у изборни материјал након гласања, сходно се примењују одредбе члана 7. став 4. овог упутства. (став 3) Уколико се лице које врши увид у изборни материјал након гласања не придржава упутстава службеног лица или поступа супротно забранама из члана 7. став 4. овог упутства, службено лице је дужно да без одлагања о томе обавести председника

локалне изборне комисије, односно секретара Комисије. (став 4) Председник локалне изборне комисије, односно секретар Комисије је овлашћен да лицу које врши увид и које се не придржава упутстава службеног лица или поступа супротно забранама из члана 7. став 4. овог упутства ускрати право даљег увида у изборни материјал након гласања. (став 5) О извршеном увиду у изборни материјал након гласања службено лице сачињава службену белешку коју доставља председнику локалне изборне комисије, односно секретару Комисије (члан 13, став 6).

Законом о општем управном поступку, одредбом члана 97 став 1 је прописано да странка може да измени захтев док не буде обавештена о решењу првостепеног органа, ако се измена заснива на битно истом чињеничном стању, а у одредби члана 98 став 1 прописано је да странка може потпуно или делимично да одустане од захтева док не буде обавештена о решењу другостепеног органа.

Наиме, из достављених списа произилази да је, након подношења захтева за увид у изборни материјал након гласања од стране подносиоца изборне листе Бирамо Нови Београд дана 04.06.2024.године, секретар Изборне комисије обавестила подносиоца имејлом када ће моћи да изврши увид у изборни материјал – и то дана 07.06.2024.године у термину од 17.00 часова до 20.00 часова, с тим што је дужина трајања разгледања накнадно продужена до 24.00 часа, чиме је поступљено у складу са одредбом члана 11 став 4 Упутства за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике. Термин разгледања је заказан у оквиру рока предвиђеног одредбом члана 54 став 1 Закона о избору народних посланика. Дана 07.06.2024.године у заказаном термину је подносиоцу захтева омогућен увид у бирачки материјал са бирачког места број 1 (о чему је сачињен и записник), који материјал је први на списку у захтеву поднетом дана 04.06.2024.године. Након увида у бирачки материјал са бирачког места 1, подносиоцу захтева је изнет материјал са бирачког места 2 (који материјал се у захтеву од 04.06.2024.године налази на другом месту), у који материјал овлашћена лица нису извршила увид, већ је сачињена писана изјава и овлашћена лица поносиоца изборне листе су напустила увид.

Имајући у виду наведено чињенично стање и прописани поступак увида у изборни материјал након гласања, по оцени суда, правилно је Изборна комисија Градске општине Нови Београд одлучила да је приговор због пропуштања да се предузме радња у спровођењу избора неоснован, јер је подносиоцу захтева за увид у изборни материјал омогућен увид на начин прописан Законом о избору народних посланика и Упутством за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике.

Из навода жалбе који се односе на измењен захтев за увид у бирачки материјал суд није могао да утврди када и како је подносилац жалбе изменио захтев, како измењен захтев гласи, односно шта се конкретно измењеним захтевом тражило. У жалби је наведено да се у току увида тражио увид у више материјала одједном, без навођења који материјал је тражен, само је наведено да је тражен и материјал са бирачког места 132.

Имајући у виду да је законом и подзаконским актима прописан строго формалан поступак избора одборника јединица локалне самоуправе, као и начин на који се предузимају радње у овом поступку, те чињеницу да је одредбом члана 9 став 1 цитираног Упутства прописана садржина захтева за увид у изборни материјал након

гласања, то је суд оценио да је и измењен захтев за увид у изборни материјал морао да има садржину прописану наведеном одредбом. Подносилац проглашене изборне листе је имао могућност да захтев за увид у изборни материјал након гласања измени или смањи (сходно одредби члана 97 став 1 и 98 став 1 Законом о општем управном поступку), али је било нужно да измена захтева буде извршена у форми прописаној Упутством за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике. С обзиром да из навода жалбе није јасно каква је садржина измењеног захтева, када и како је захтев измењен, да је овлашћеним лицима подносиоца захтева омогућен увид у изборни материјал по реду који је наведен у захтеву од 04.06.2024.године, по оцени суда Изборна комисија је поступила у складу са одредбом члана 54 Закона о избору народних посланика и цитираним одредбама Упутства. Чињеница да је изнет изборни материјал са само два бирчка места је без утицаја на законитост спроведене радње, с обзиром да су овлашћена лица Коалиције разгледање напустила пре истека времена које је предвиђено за разгледање.

Наводи жалбе који се односе на поступање секретара комисије и председнице Изборне комисије су без утицаја на другачију одлуку суда. Наиме, одредбом члана 11 став 1 Упутства је предвиђено да се о поступању по поднетим захтевима за увид у изборни материјал стара секретар локалне комисије, те су нетачни наводи подносиоца жалбе да је обавеза секретара била да увидом руководи. Одредбом члана 13 Упутства су предвиђена правила о увиду у изборни материјал, у којим правилима је предвиђена могућност да у увиду учествује и председник локалне изборне комисије.

Нејасни су жалбени наводи, и захтев, везани за делотворан увид у изборни материјал, с обзиром да су Законом и Упутством прописани право вршења у изборни материјал, садржина захтева за увид у изборни материјал, начин подношења захтева, поступање по захтеву, место вршења увида, општа правила о увиду у изборни материјал, а ни једном нормом није прописан делотворни увид.

Иако је одредбом члана 8 став 3 Закона о локалним изборима прописана сходна примена Закона о управним споровима, она подразумева само примену одредаба тог закона које одговарају природи правне ствари о којој се одлучује и природи самог поступка. У конкретном случају ради се о изборном поступку који је хитан по закону и предмет одлучивања не омогућава сходну примену закона у делу који се односи на одржавање јавне расправе, односно саслушање сведока, узимајући у обзир рокове за поступање и одлучивање суда по жалби на решење изборне комисије, а у смислу одредбе члана 86 Закона о локалним изборима.

Суд није ценио наводе жалбе које жалилац није истицао у поднетом приговору, јер нису били предмет оцене у поступку пред Изборном комисијом градске општине Нови Београд.

Приликом доношења ове одлуке, суд је имао у виду и друге наводе који су изнети у жалби, али је с обзиром на наведене разлоге и правно становиште суда, оценио да немају карактер одлучујућих за евентуално другачије пресуђење.

Имајући у виду наведено, суд је на основу одредбе члана 40 став 1 и 2 Закона о управним споровима, а сходно одредби члана 8 став 3 Закона о локалним изборима, донео одлуку као у диспозитиву пресуде.

12

ПРЕСУЂЕНО У ВИШЕМ СУДУ У БЕОГРАДУ
Дана 17.06.2024. године у 11.00 часова, 3 Уж. 35/24

Записничар
Нађа Поповић Џанић с.р.

Председник већа – судија
Константин Митић-Врањкић с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Весна Обрадовић